

Delegation der Deutschen Wirtschaft
in Bosnien und Herzegowina
Preuzak i njemačke privrede
u Bosni i Hercegovini

Wirtschaftsverein | BiH

Resultate der Wirtschaftsumfrage 2015 (50 Firmen-Teilnehmer)

Rezultati Privrednog istraživanja 2015 (50 firmi-učesnika)

Sarajevo, April / april 2015

1. LAND/HERKUNFT / ZEMLJA/PORIJEKLO

1.1. Gehört Ihr Unternehmen zu einem Konzern / einer Unternehmensgruppe? / Da li Vaše preduzeće pripada koncernu / grupaciji?

Ja / Da 60%
Nein / Ne 40%

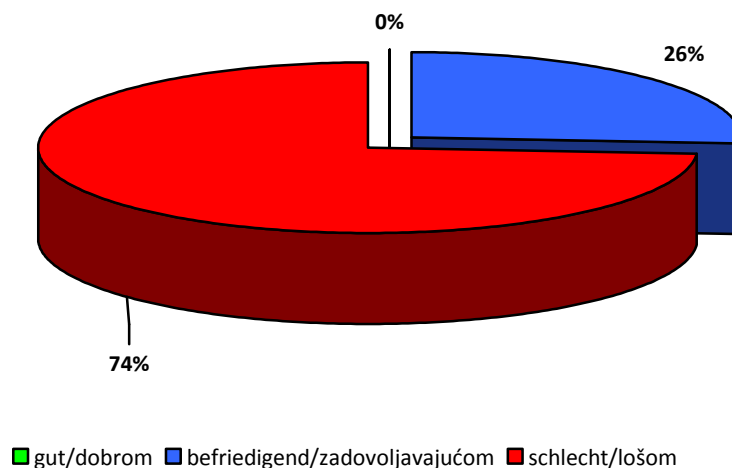
1.2. Wenn JA: In welchem Land hat die Konzern-/Unternehmenszentrale ihren Sitz? / Ako je odgovor DA: u kojoj zemlji se nalazi sjedište koncerna / grupacije?

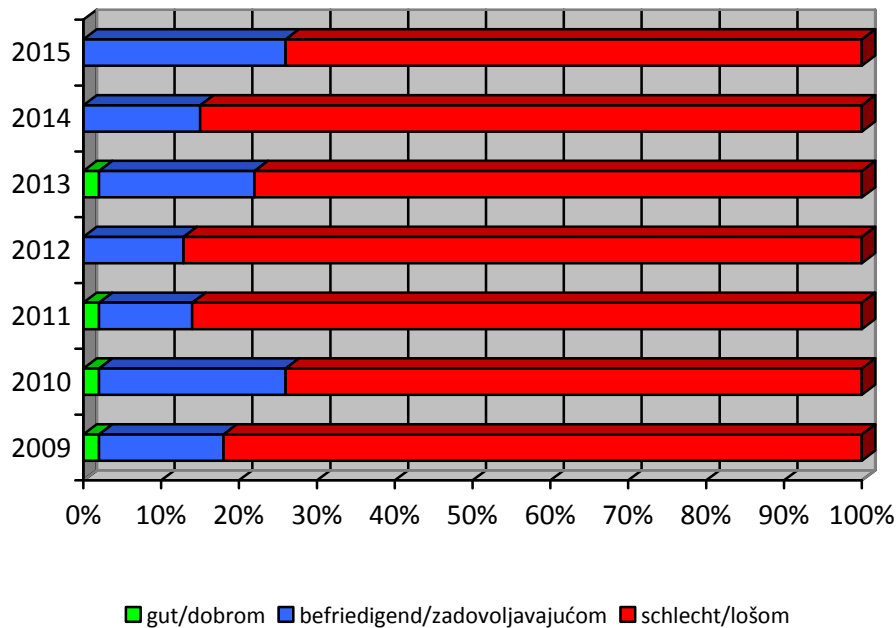
	2015	2014	2013
kein Mutterunternehmen / nemamo matičnu firmu -	---	---	---
BuH Bosnien und Herzegowina / Bosna i Hercegovina	17%	8%	0%
DE Deutschland / Njemačka	67%	58%	83%
AT Österreich / Austrija	3%	8%	6%
In einem anderen Land / u drugoj zemlji	13%	27%	11%

2. KONJUNKTURLAGE / PRIVREDNA SITUACIJA I POSLOVNA OČEKIVANJA

2.1. Wie beurteilen Sie die gegenwärtige Wirtschaftslage in Bosnien und Herzegowina? / Kako ocjenjujete trenutnu privrednu situaciju u BiH?

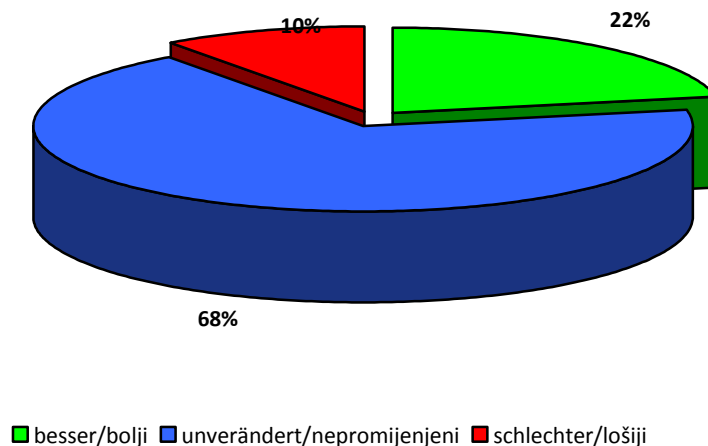
	2015	2014	2013
Gut/dobrom:	0%	0%	2%
Befriedigend/ zadovoljavajućom:	26%	15%	20%
Schlecht/lošom:	74%	85%	78%

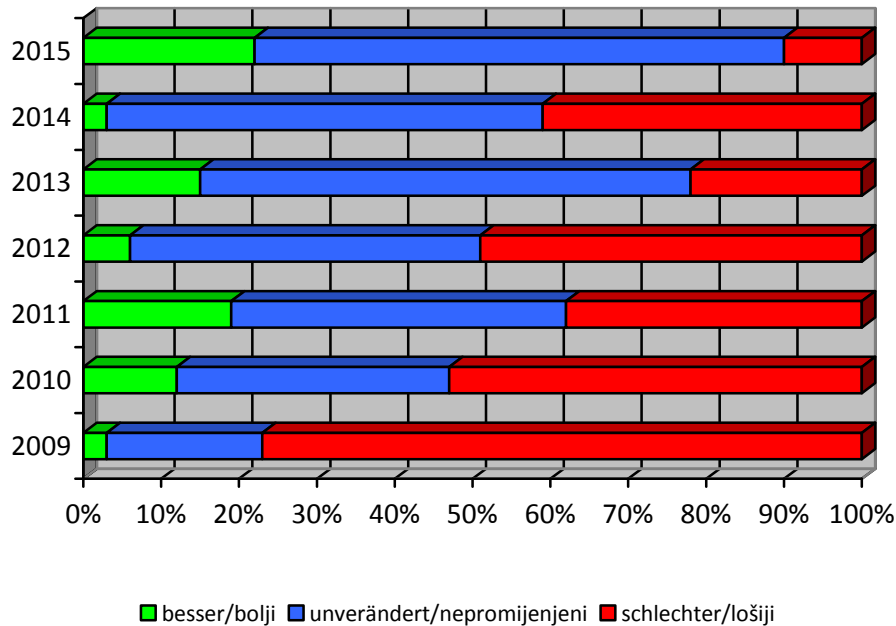

2.2. Wie beurteilen Sie die Aussichten für die bosnisch-herzegowinische Wirtschaft in 2015 im Vergleich zum Vorjahr? / Kako ocjenjujete izgled bh. privrede u 2015. u odnosu na prethodnu godinu?

	2015	2014	2013
Besser / bolji:	22%	3%	15%
Unverändert / nepromijenjeni:	68%	56%	63%
Schlechter / lošiji:	10%	41%	22%

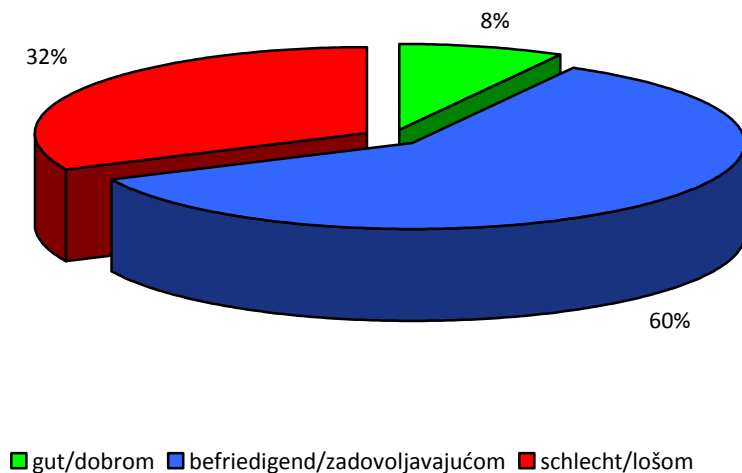

Wie beurteilen Sie die Aussichten für die bosnisch-herzegowinische Wirtschaft im laufenden Jahr im Vergleich zum Vorjahr? / Kako ocjenjujete izgled bh. privrede u tekućoj godini u odnosu na prethodnu godinu?

2.3. Wie beurteilen Sie die gegenwärtige Lage in Ihrer Branche? / Kako ocjenjujete trenutnu situaciju u Vašoj branši?

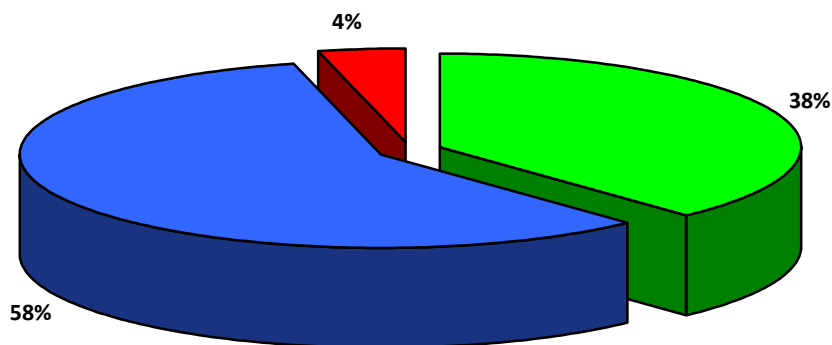
	2015	2014	2013
Gut / dobrom:	8%	0%	6%
Befriedigend / zadovoljavajućom:	60%	74%	48%
Schlecht / lošom:	32%	26%	46%

2.4. Wie wird sich die Situation in Ihrer Branche in 2015 im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? /

Kakav razvoj situacije u Vašoj branši očekujete u 2015. u odnosu na prethodnu godinu?

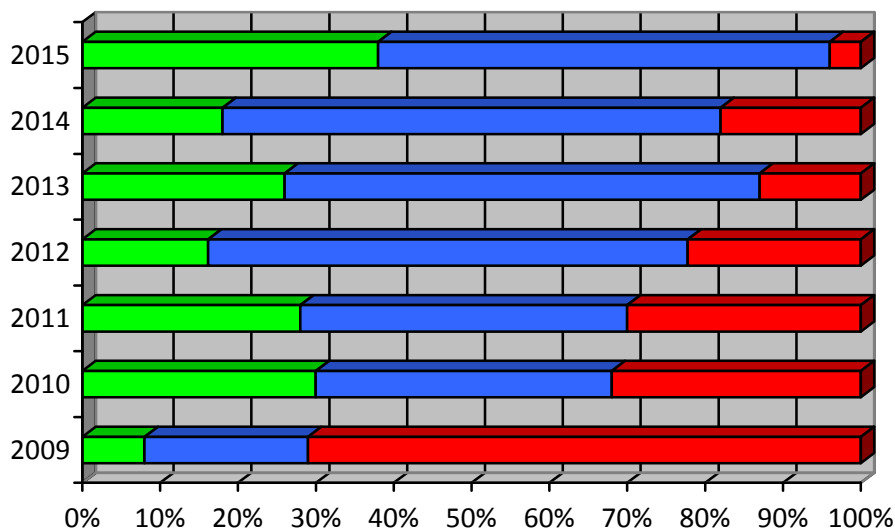
	2015	2014	2013
Besser / poboljšanje:	38%	18%	26%
Unverändert / bez promjena:	58%	64%	61%
Schlechter / pogoršanje:	4%	18%	13%

■ besser/poboljšanje
 ■ unverändert/bez promjena
 ■ schlechter/pogoršanje

Wie wird sich die Situation in Ihrer Branche im laufenden Jahr im Vergleich zum Vorjahr entwickeln?

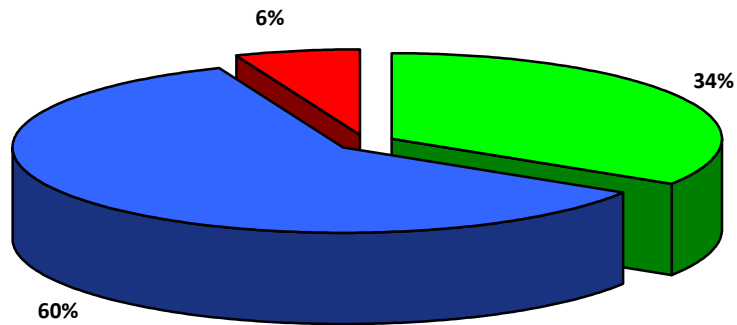
/ Kakav razvoj situacije u Vašoj branši očekujete u tekućoj godini u odnosu na prethodnu godinu?

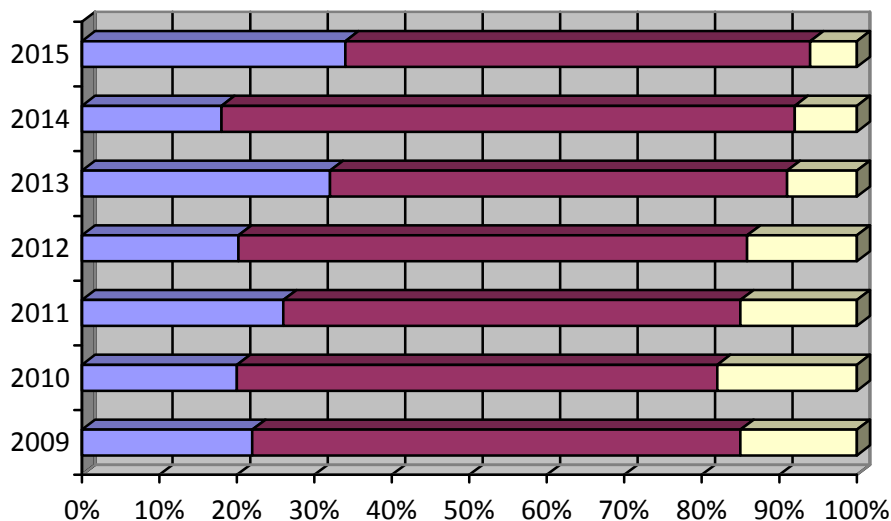
■ besser/poboljšanje
 ■ unverändert/bez promjena
 ■ schlechter/pogoršanje

2.5. Wie beurteilen Sie die gegenwärtige Geschäftslage Ihres Unternehmens in BiH? / Kako ocjenjujete trenutno poslovanje Vašeg preduzeća u BiH?

	2015	2014	2013
Gut / dobro:	34%	18%	32%
Befriedigend / zadovoljavajuće:	60%	74%	59%
Schlecht / loše:	6%	8%	9%

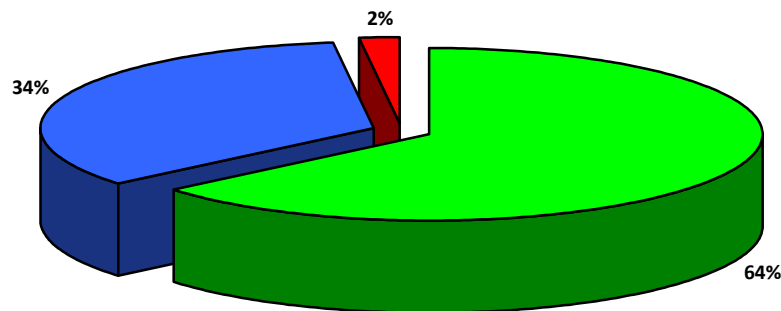
■ gut/dobro
 ■ befriedigend/zadovoljavajuće
 ■ schlecht/loše

■ gut/dobro
 ■ befriedigend/zadovoljavajuće
 ■ schlecht/loše

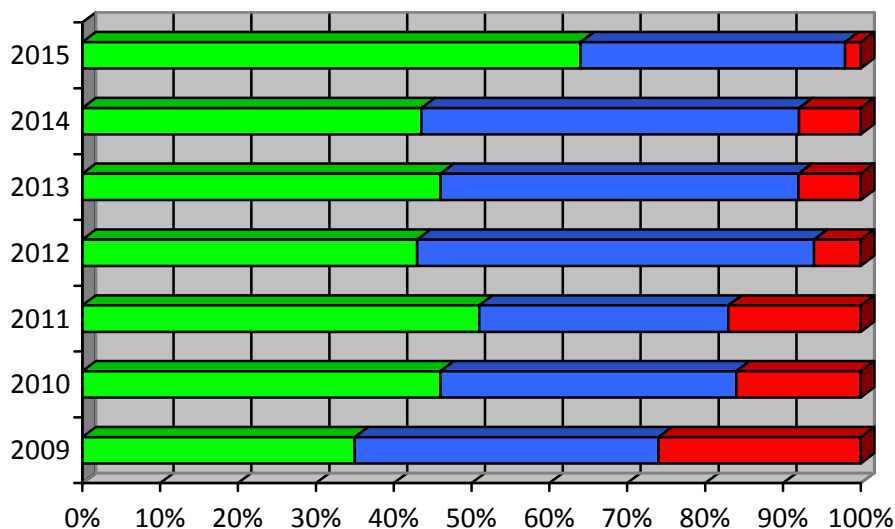
2.6. Wie wird sich die Geschäftslage Ihres Unternehmens in 2015 im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? / Kakav će biti poslovni razvoj Vašeg preduzeća u 2015. u odnosu na prethodnu godinu?

	2015	2014	2013
Besser / poboljšanje	64%	44%	46%
Unverändert / bez promjena	34%	49%	46%
Schlechter / pogoršanje	2%	8%	8%

■ besser/poboljšanje ■ unverändert/bez promjena ■ schlechter/pogoršanje

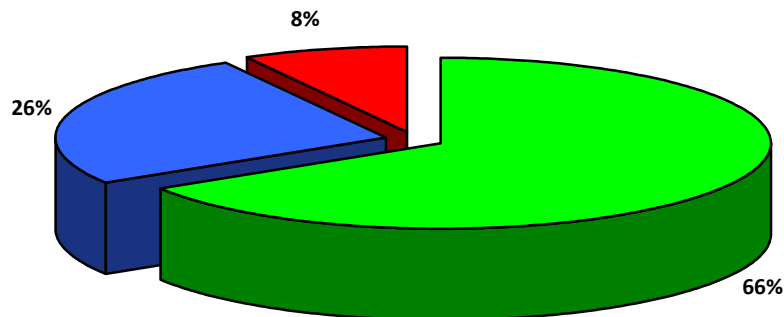
Wie wird sich die Geschäftslage Ihres Unternehmens im laufenden Jahr im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? / Kakav će biti poslovni razvoj Vašeg preduzeća u tekućoj godini u odnosu na prošlu godinu?

■ besser/bolje ■ unverändert/nepromijenjeno ■ schlechter/lošije

2.7. Wie werden sich Ihre Umsätze in diesem Jahr im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? / Kakav razvoj prometa očekujete u 2015. godini u odnosu na prethodnu godinu?

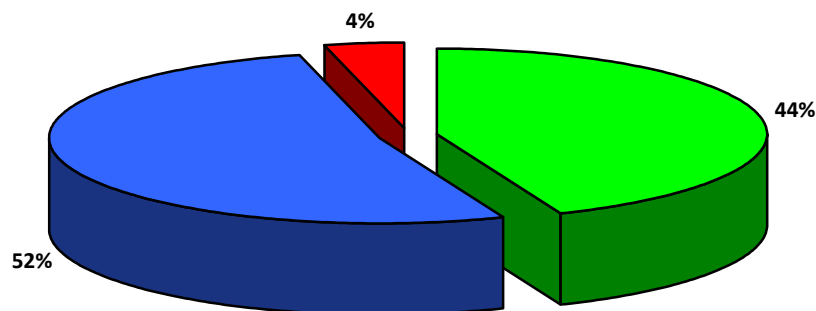
	2015	2014
Steigen / povećanje	66%	53%
Unverändert / bez promjena	26%	39%
Sinken / smanjenje	8%	8%

■ steigen/povećanje ■ unverändert/bez promjena ■ sinken/smanjenje

2.8. Wie wird sich Ihr Exportabsatz in 2015 im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? / Kakav razvoj izvoza očekujete u 2015. u odnosu na prethodnu godinu?

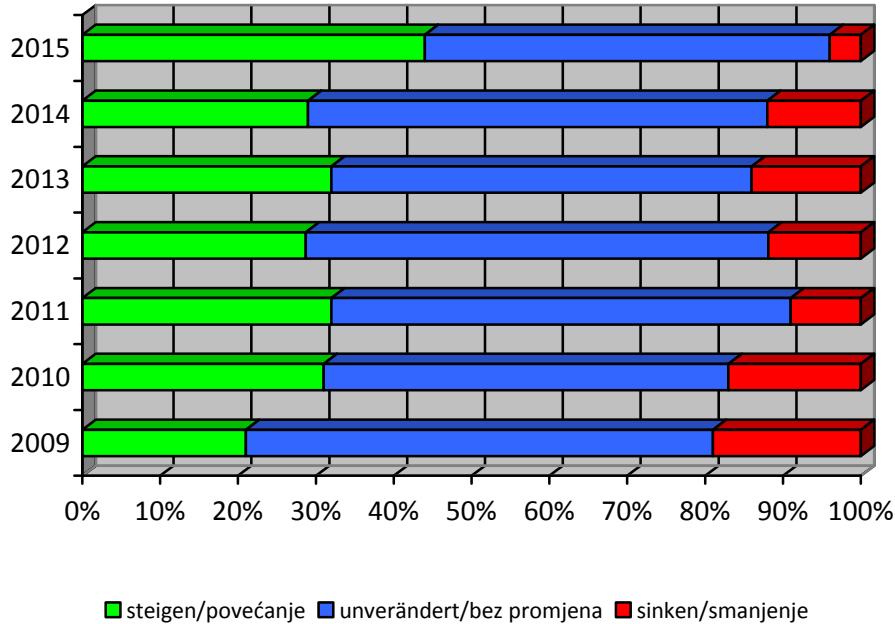
	2015	2014	2013
Steigen / povećanje	44%	29%	32%
Unverändert / bez promjena	52%	59%	54%
Sinken / smanjenje	4%	12%	14%

■ steigen/povećanje ■ unverändert/bez promjena ■ sinken/smanjenje

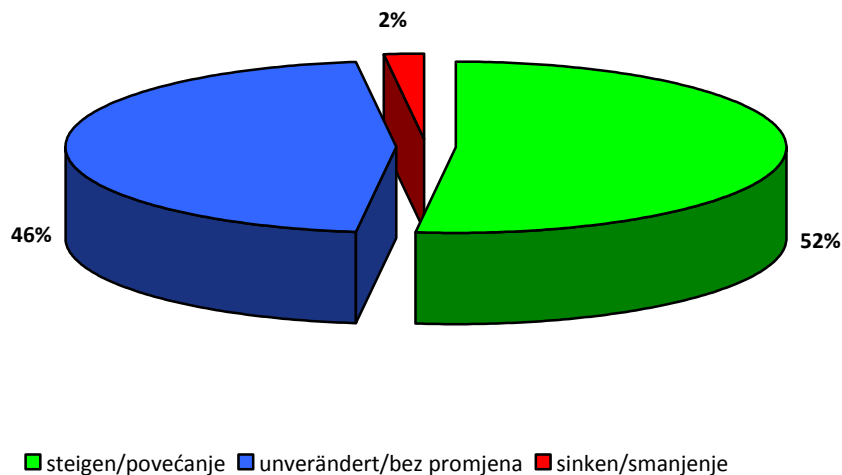

Wie wird sich Ihr Exportabsatz im laufenden Jahr entwickeln? Kakav razvoj izvoza očekujete u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu?

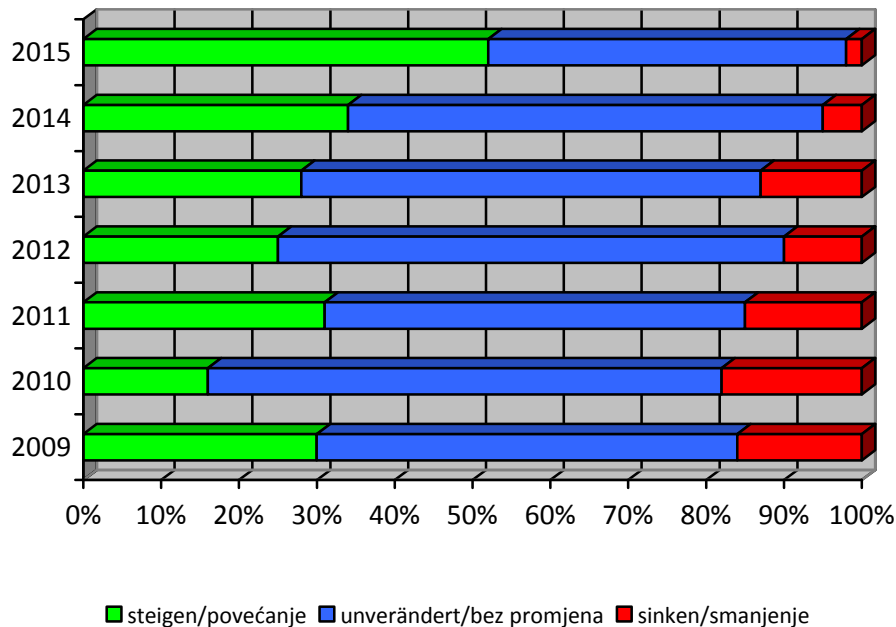

2.9. Wie wird sich die Zahl Ihrer Beschäftigten in 2015 im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? / Kakav će biti trend zapošljavanja u Vašem preduzeću u 2015. u odnosu na prethodnu godinu?

	2015	2014	2013
Steigen / povećanje	52%	34%	28%
Unverändert / bez promjena	46%	61%	59%
Sinken / smanjenje	2%	5%	13%

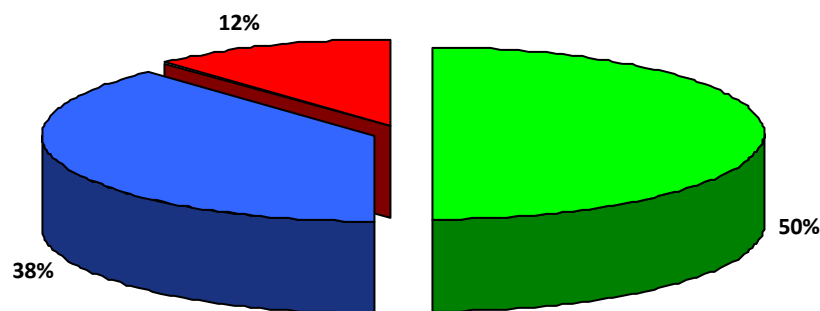

Wie wird sich die Zahl Ihrer Beschäftigten im laufenden Jahr im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? /
 Kakav će biti trend zapošljavanja u Vašem preduzeću u tekućoj godini u odnosu na prethodnu godinu?

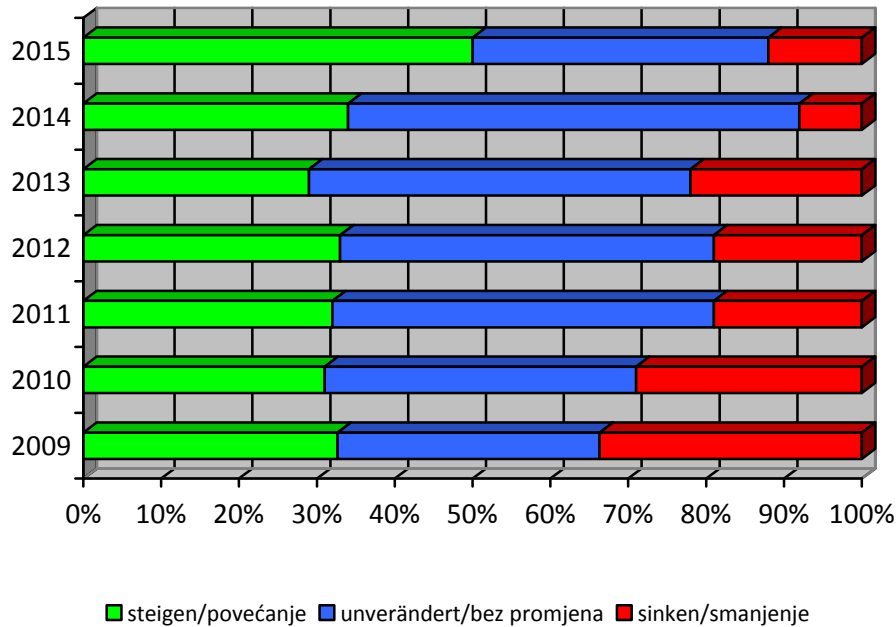
2.10. Wie werden sich Ihre Investitionsausgaben in 2015 im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? /
 Kako će se razvijati Vaše investicije u 2015. u odnosu na prethodnu godinu?

	2015	2014	2013
Steigen / povećanje	50%	34%	29%
Unverändert / bez promjena	38%	58%	49%
Sinken / smanjenje	12%	8%	22%

■ steigen/povećanje ■ unverändert/bez promjena ■ sinken/smanjenje

Wie werden sich Ihre Investitionsausgaben im laufenden Jahr im Vergleich zum Vorjahr entwickeln?
 Kako će se razvijati Vaše investicije u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu?

2.11. Um wie viel Prozent werden sich Ihre Lohnkosten in 2015 voraussichtlich erhöhen? / Za koliko procenata će se najvjerojatnije povećati troškovi za plaće u 2015. godini?

	2015	2014	2013
Mittelwert / Srednja vrijednost :	6,2%	5,8%	7,3%

3. STANDORTQUALITÄT / USLOVI NA LOKACIJI POSLOVANJA

Wie zufrieden sind Sie mit den genannten Standortfaktoren? / U kojoj ste mjeri zadovoljni s navedenim faktorima u Bosni i Hercegovini?

(Die erste Ziffer ist die Durchschnittsnote für Faktoren, die zweite Ziffer ist der Rang des einzelnen Faktors)

1= Sehr zufrieden - 5= sehr unzufrieden

(Prva cifra je prosječna ocjena za pojedine faktore, druga cifra je rang pojedinog faktora)

1= veoma zadovoljni – 5=veoma nezadovoljni

		Durchschnitts note / Prosje na ocjena 2015	Rang / rang 2015	Durchschnitts note / Prosje na ocjena 2014	Rang / rang 2014
3.1.	EU-Mitgliedschaft / članstvo u EU (buduće)	2,6	3	3,46	8
3.2.	Öffentliche Verwaltung / Javna uprava	4,2	20	4,28	19
3.3.	Steuerbelastung / Porezno opterećenje	4,18	16	3,94	12
3.4.	Steuersystem und -behörden / Porezni sistem i porezne uprave	4,06	19	4,17	17
3.5.	Zugang zu öffentlichen/ EU Fördermitteln / Pristup javnim / EU podsticajnim sredstvima	3,72	11	4,14	15
3.6.	Infrastruktur (Verkehr, ITK, Energie) / Infrastruktura (saobraćaj, komunikacija, energija)	3,74	12	3,64	9
3.7.	Rechtssicherheit / Pravna sigurnost	4,06	17	4,11	14
3.8.	Transparenz bei öffentlichen Vergabe / Transparentnost javnih tendera	3,92	15	4,21	18
3.9.	Berechenbarkeit der Wirtschaftspolitik / Predvidljivost privredne politike	3,9	14	4,00	13
3.10.	Bekämpfung von Korruption, Kriminalität / Borba protiv korupcije i kriminala	4,40	21	4,67	21
3.11.	Politische und soziale Stabilität / Politička i socijalna stabilnost	4,12	18	4,39	20
3.12.	Bedingungen für Forschung und Entwicklung / Uslovi za istraživanje i razvoj	3,74	13	4,15	16
3.13.	Qualität und Verfügbarkeit lokaler Zulieferer / Kvalitet i raspoloživost lokalnih dobavljača	2,80	5	3,25	6
3.14.	Zahlungsdisziplin / Disciplina plaćanja	3,50	9	3,78	10
3.15.	Arbeitskosten / Troškovi rada	3,06	6	3,23	5
3.16.	Produktivität und Leistungsbereitschaft der Arbeitnehmer/ Produktivnost i zalaganje zaposlenika	2,44	1	2,25	1
3.17.	Qualifikation der Arbeitnehmer / Kvalifikacija zaposlenika	2,52	2	2,47	2
3.18.	Akademische Ausbildung / Akademsko obrazovanje	2,70	4	2,81	3
3.19.	Berufsbildungssystem / Srednjoškolski obrazovni sistem	3,30	8	3,43	7
3.20.	Flexibilität des Arbeitsrechts / Fleksibilnost odredbi radnog zakonodavstva	3,64	10	3,81	11
3.21.	Verfügbarkeit von Fachkräften / Raspoloživost stručne radne snage	3,26	7	3,00	4

5. Würden Sie heute wieder Bosnien und Herzegowina als Investitionsstandort wählen? / Da li biste danas opet izabrali BiH kao lokaciju poslovanja i ulaganja?

	2015	2014	2013
Ja / Da	86%	72%	79%
Nein / Ne	14%	28%	21%

6. Wie attraktiv sind die genannten Länder als Investitionsstandort / Koliko su po Vašem mišljenju navedene zemlje atraktivne za ulaganja?

1 = sehr attraktiv / veoma atraktivna . . . 6 = nicht attraktiv / nikako atraktivna

		Land / zemlja	Durchschnittsnote / Prosje na ocjena 2015	Rang / rang 2015	Durchschnittsnote / Prosje na ocjena 2014	Rang / rang 2014
1.	AL	Albanien / Albanija	4,16	19	3,96	16
2.	BA	Bosnien-Herzegowina / Bosna i Hercegovina	3,46	11	4,03	18
3.	BG	Bulgarien / Bugarska	3,94	17	3,96	16
4.	BY	Weißrussland / Bjelorusija	4,14	18	4,50	20
5.	CG	Montenegro / Crna Gora	3,72	13	3,36	12
6.	CN	China / Kina	3,38	10	2,43	3
7.	CZ	Tschechien / eška	3,18	2	2,41	2
8.	EE	Estland / Estonija	3,32	6	2,88	6
9.	HR	Kroatien / Hrvatska	3,30	5	3,17	8
10.	HU	Ungarn / Ma arska	3,28	4	3,04	7
11.	KS	Kosovo / Kosovo	4,44	20	4,41	19
12.	LT	Litauen / Litvanija	3,34	7	3,32	11
13.	LV	Lettland / Latvija	3,36	8	3,40	13
14.	MK	Mazedonien / Makedonija	3,86	15	3,67	15
15.	PL	Polen / Poljska	3,02	1	2,35	1
16.	RO	Rumänien / Rumunija	3,84	14	3,22	10
17.	RS	Serbien / Srbija	3,64	12	3,21	9
18.	RU	Russland / Rusija	3,88	16	2,58	5
19.	SI	Slowenien / Slovenija	3,36	9	3,44	14
20.	SK	Slowakei / Slova ka	3,26	3	2,56	4
21.	MA	Ukraine / Ukrajina	4,54	21	5,07	21

Delegation der Deutschen Wirtschaft
in Bosnien und Herzegowina
Preduzeća i privredna društva
u Bosni i Hercegovini

Wirtschaftsverein | BiH

7. Ihre Anmerkungen zum Investitionsstandort Bosnien und Herzegowina bzw. zur Umfrage: / Vaši komentari o BiH kao lokaciji za ulaganje odnosno Vaši komentari o upitniku:

Vorteile / Prednosti: (15 Antworten/odgovora) = 30%

Günstige geografische Lage für Investoren / Povoljan geografski položaj za investitore
(6 Antworten/odgovora) = 40%

Arbeitskraft / Radna snaga(4 Antworten/odgovora) = 27%

Natürliche Ressourcen / Prirodni resursi (4 Antworten/odgovora) = 27%

Kulturerbe/Kultura (1 Antwort/odgovor) = 6%

Nachteile / Nedostaci: (35 Antworten/odgovora) = 70%

Politische und rechtliche Unsicherheit / Politička i pravna nesigurnost
(14 Antworten/odgovora) = 40%

Bürokratie / Birokratija (7 Antworten/odgovora) = 20%

Stagnation der Reformen / Stagnacija reformi (4 Antworten/odgovora) = 11%

Steuern und Gesetzliche Abgaben (4 Antworten/odgovora) = 11%

Korruption / Korupcija (4 Antworten/odgovora) = 11%

Bildung/ Obrazovanje (2 Antworten/odgovora) = 6%

Anmerkungen zur Umfrage / Komentari o upitniku:

Die Umfrage ist gut. / Upitnik je dobar (3 Antworten/odgovora) = 75%

Die Umfrage ist gut und sollte reale Einblicke in die Wirtschaftssituation geben / Upitnik je dobar i treba da da uvid u realno stanje u privredi (1 Antwort/odgovor) = 25%

NATIONALE FRAGEN BOSNIEN UND HERZEGOWINA / PITANJA O BOSNI I HERCEGOVINI

Für wie wichtig halten Sie den EU-Annäherungsprozess?/ Koliko je za Vas važan proces približavanja EU?

1. **Sehr wichtig/veoma važan** (34 Antworten / odgovora) = 68%
2. **Wichtig / važan** (15 Antworten / odgovora) = 30%
3. **Weniger wichtig/manje važan** (1 Antwort / odgovor) = 2%

In welchen Bereichen sind aus Ihrer Sicht die Wirtschaftsreformen sinnvoll und wichtig?/ U kojim oblastima su prema Vašem mišljenju privredne reforme neophodne i važne?

1. **Administratives Umfeld/Administrativno okruženje**(42 Antworten / odgovora) = 37%
2. **Steuerrecht/Porezno pravo**(37 Antworten / odgovora) = 33%
3. **Arbeitsrecht/ Radno pravo**(28 Antworten / odgovora) = 25%
4. **Andere/ Ostalo** = 5%

Delegation der Deutschen Wirtschaft
in Bosnien und Herzegowina
Preuzastvo njemačke privrede
u Bosni i Hercegovini

Wirtschaftsverein | BiH

- Zoll und Zollprozeduren/ Carina i carinski propisi (2 **Antworten** / odgovora)
- Gesetze/ Zakoni (2 **Antworten** / odgovora)
- Wirtschaftsrecht/ Privredno pravo (1 **Antwort** / odgovor)
- Bildung/Obrazovanje (1 **Antwort** / odgovor)

Wie wichtig ist für Ihr Unternehmen die Erschließung des deutschen Marktes?/ Koliko je za Vaše preduzeće važan izlazak na njemačko tržište?

- Sehr wichtig/**veoma važan (27 **Antworten** / odgovora) = 54%
- Wichtig /** važan (17 **Antworten** / odgovora) = 34%
- Weniger wichtig/**manje važan (6 **Antworten** / odgovora) = 12%

Wie werden sich der Ukraine-Konflikt und die damit zusammenhängenden Wirtschaftssanktionen auf Ihr Geschäft im kommenden Jahr auswirken?/ Na koji način će se konflikt u Ukrajini i povezane privredne sankcije odraziti na Vaše poslovanje u ovoj godini?

- Sehr negativ/** veoma negativno (3 **Antworten** / odgovora) = 6%
- Negativ/** negativno(8 **Antworten** / odgovora) = 16%
- Keine Auswirkungen/** neće imati uticaja(38 **Antworten** / odgovora) = 76%
- Positiv/** pozitivno(1 **Antwort** / odgovor) = 2%
- Sehr positiv/** veoma pozitivno(0 **Antworten** / odgovora) = 0%

8. UNTERNEHMENSANGABEN / PODACI O PREDUZEĆU

Haupttätigkeitsbereich des Unternehmens / Osnovna djelatnost:

	2015	2014	2013
Verarbeitendes Gewerbe / Proizvodnja	56%	33%	35%
Energie- und Wasserversorgung, Entsorgung / Snabdijevanje vodom i energijom, komunalni sektor	2%	0%	7%
Bauwirtschaft / Građevinarstvo	4%	3%	9%
Handel / Trgovina	8%	21%	28%
Dienstleistungen / Uslužni sektor	30%	44%	22%

Delegation der Deutschen Wirtschaft
in Bosnien und Herzegowina
Preduzeća i privredna zajednica privreda
u Bosni i Hercegovini

Wirtschaftsverein | BiH

Zahl der Mitarbeiter (in BuH) / Broj zaposlenih (u BiH):

	2015	2014	2013
1-9	18%	33 %	36%
10-49	38%	38 %	33%
50-249	30%	18 %	24%
250 oder höher/ ili više	14%	10 %	7%

Anteil des Exports am Gesamtumsatz / Udio izvoza u odnosu na ukupan promet:

	2015	2014	2013
0-20%	50%	64%	55%
20-40%	8%	14%	18%
40-60%	10%	0%	3%
60-80%	14%	8%	3%
80-100%	18%	14%	23%